

ПРОЦЕСИ ТА АПАРАТИ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	181 Харчові технології	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут хімічних технологій та інженерії
Назва програми	181 Харчові технології	Кафедра	Інтегрованих технологій, процесів та апаратів
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Євгенія Литвиненко, Yevheniia.Lytvynenko@khpі.edu.ua, gutentagfater@gmail.com

Кандидат технічних наук, доцент кафедри інтегрованих технологій, процесів та апаратів (НТУ «ХПІ»). Авторка понад 80 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Процеси та апарати харчових виробництв», «Типові технологічні об'єкти і процеси виробництв».

Член Української асоціації хімічної і харчової інженерії CFE-UA, що є структурною складовою Європейської федерації хімічної інженерії EFCE.

Загальна інформація про курс

Анотація	Дисципліна формує уявлення про фізичну сутність основних процесів харчової технології та є ключовою для вивчення провідних прикладних інженерних дисциплін. Формує практичні навички щодо вирішення завдань харчових технологій та практичних проблем технічного і технологічного характеру у сфері виробництва харчових продуктів.
Цілі курсу	Мета дисципліни – вивчення теорії основних технологічних процесів харчових виробництв, їх апаратурного оформлення та методів розрахунків типових установок.
Формат	Лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, консультації, розрахункова робота, курсовий проект. Підсумковий контроль: 3 семестр - залік, 4 семестр - іспит.
Семестр	3, 4

Обсяг дисципліни: 10 кредити ECTS 284 годин.

Лекцій: 64 годин.

Лабораторних занять: 64 годин.

Практичних занять: 16 годин.

Компетентності:

Здатність проводити аналіз фізичної сутності основних процесів, що відбуваються при приготуванні продуктів харчування, вміння вибирати технічні засоби з урахуванням вимог і особливостей виробництва, володіти інженерними методиками розрахунків апаратів, де відбуваються основні процеси харчових виробництв.

Результати навчання:

Вміти застосувати базові знання фізико-хімічної суті основних технологічних процесів в обсязі, необхідному для використання в обраній професії. Обирати сучасне обладнання для технічного оснащення нових або реконструйованих підприємств (цехів), знати принципи його роботи та правила експлуатації, складати апаратурно технологічні схеми виробництва харчових продуктів запроектованого асортименту.

Теми що розглядаються:

Тема 1. Процеси та апарати харчових виробництв як наука.

Тема 2. Закони гідравліки

Тема 3. Основи гідродинаміки.

Тема 4. Переміщення рідин.

Тема 5. Переміщення і стиснення газів (компресори).

Тема 6. Поділення та змішування неоднорідних систем.

Тема 7. Основи теплопередачі.

Тема 8. Випарювання.

Тема 9. Штучне охолодження.

Тема 10. Основи масопередачі.

Тема 11. Масообмін у системах рідина-рідина та рідина-газ (пара).

- Перегонка та ректифікація рідин.

Тема 12. Масообмін у системах тверде тіло-газ (пара) та тверде тіло-рідина.

- Абсорбція.

- Адсорбція.

- Сушіння.
- Екстракція.

Тема 13 Мембранні процеси.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Курсовий проект, розрахункове завдання

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
	3-й семестр Розрахункове завдання на тему:	
1.	Розрахунок відцентрового насоса. Побудувати характеристики насоса і трубопроводу (мережі); знайти робочу точку, вибрати марку відцентрового насоса.	10-13
	4- й семестр Курсовий проект на тему:	
1.	Розрахунок барабанної сушильної установки безперервної дії.	23-30
2.	Розрахунок трьохкорпусної випарювальної установки безперервної дії для концентрування водного розчину речовини.	23-30

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проведення *лекційних занять* ґрунтується на активному методі навчання, при якому студенти приймають участь, відповідаючи на питання викладача. *Практичні заняття* проводяться на основі реалізації методу навчання дією: визначаються проблемні області та шляхи їх рішення; таким чином, у студентів формуються навички для застосування в практичній діяльності отриманих знань та вмінь. *Лабораторні роботи* дозволяють студентам вивчити певні явища, закономірності, методики на практиці, ознайомитися з прийомами проведення вимірювання на лабораторному устаткуванні і правилами обробки інформації, визначити похибки вимірювальних і розрахункових методик, виявити особливості і причини похибок, навчитися робити правильні висновки, які містять рекомендації

по ухваленню відповідних рішень, зробити аналіз отриманих результатів. Проведення *самостійної роботи студентів* здійснюється студентами самостійно за переліком питань, який наводиться в методичних вказівках для самостійної роботи з використанням рекомендованої літератури з обов'язковими питаннями. Індивідуальні завдання – це реалізація на практиці знань, умінь та здібностей студентів до розв'язання практичних задач, що виникають при проектуванні основних технологічних процесів.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Поточний контроль - контроль успішності студента здійснюється у ході відпрацювання лабораторних робіт, практичних занять, курсового проекту, розрахункового завдання та двох письмових контрольних робіт за семестр.
2. Підсумковий контроль – диференційований залік (3 семестр); екзамен за екзаменаційними білетами (4 семестр).

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюють згідно з кредитною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів, і рейтингу з атестації (екзамену) – 100 балів.

Критерії оцінки рівня знань:

Оцінка «відмінно»/А – студент демонструє глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; вміння проводити теоретичні розрахунки; вміння розв'язувати складні практичні задачі; відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні.

Оцінка «добре»/В – студент демонструє глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; вміння розв'язувати складні практичні задачі; проте відповіді на запитання містять певні неточності.

Оцінка «добре»/С – студент демонструє міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; вміння розв'язувати практичні задачі; проте наявне невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач.

Оцінка «задовільно»/D – студент демонструє знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; вміння розв'язувати прості практичні задачі; проте наявне невміння давати аргументовані відповіді на запитання; невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; невміння розв'язувати складні практичні задачі.

Оцінка «задовільно»/Е – студент демонструє знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля; вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі; проте наявне незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; невміння послідовно і

аргументовано висловлювати думку; невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.

Оцінка «незадовільно»/FX (потрібне додаткове вивчення) – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій. Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.

Оцінка «незадовільно»/F (потрібне повторне вивчення) – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; істотні помилки у відповідях на запитання; незнання основних фундаментальних положень; невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять і самостійної роботи та оцінка (бали) за виконання контрольних робіт.

Поточний контроль реалізується у формі проведення контрольних робіт.

В таблиці 1 наведений приклад тих пунктів, за якими студент накопичує бали. Ці пункти можуть відрізнятися та розглядаються індивідуально для конкретної дисципліни.

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

3 семестр

<u>Поточне тестування та самостійна робота</u>				<u>Екзамен</u>	Відвідування лекцій	<u>Сума</u>
<u>Змістовий модуль 1</u>	<u>Змістовий модуль 2</u>	<u>Лабораторні роботи</u>	<u>Розрахункове завдання</u>			
<u>Контрольна робота 1</u>	<u>Контрольна робота 2</u>					
<u>15</u>	<u>15</u>	<u>25</u>	<u>30</u>	<u>5</u>	<u>10</u>	<u>100</u>

4 семестр

<u>Поточне тестування та самостійна робота</u>					<u>Екзамен</u>	Відвідування лекцій	<u>Сума</u>
<u>Змістовий модуль 1</u>	<u>Змістовий модуль 2</u>	<u>Лабораторні роботи</u>	<u>Практичні заняття</u>	<u>Курсовий проект</u>			
<u>Контрольна робота 1</u>	<u>Контрольна робота 2</u>						
<u>15</u>	<u>15</u>	<u>15</u>	<u>10</u>	<u>30</u>	<u>5</u>	<u>10</u>	<u>100</u>

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначенн я	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки;

1	2	3	4	5
				- невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	—	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1	Процеси та апарати природоохоронних технологій : підручник : у 2 т. / Л. Д. Пляцук, Р.А. Васькін, В.П. Шапорев та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – Т. 1. – 435 с
2	Процеси та апарати хімічної технології: Навчальний посібник з курсового проектування / А. І. Дубинін, Р. І. Гаврилів, І. О. Гузьова; за ред. А. І. Дубиніна. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012.- 360 с.
3	Розрахунок та проектування випарних установок: Навчальний посібник до курсового проектування по курсу «Процеси та апарати хімічних виробництв» для студентів всіх форм навчання хімічних спеціальностей/ В.О. Коцаренко, О.О. Гапонова та інші – Х.: НТУ«ХП», 2017. – 160 с.
4	Процеси і апарати харчових виробництв. Курсове проектування: Навч. посіб. / За ред. проф. І.Ф. Малежика. – К.: НУХТ, 2012. – 543 с.
5	Приклади та задачі за курсом «Процеси та апарати хімічної технології»: навч. посібник / Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, В. О. Лещенко, А. П. Готлінська, та інші; за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». — Харків : НТУ «ХП», 2010. — 479 с.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. –Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Вища математика	Технологія галузі
Загальна фізика	Загальна технологія харчової промисловості
Загальна та неорганічна хімія	Основи виробництва продуктів оздоровчого призначення

Провідний лектор: доцент Литвиненко Є.І.

(посада, звання, ПІБ)

(підпис)